

Stanisław Tabaczyński, Henryk Rysiewski, Andrzej Buko, Eleonora Tabaczyńska, Teresa Rysiewska, Bożena Rostkowska

Sandomierz. Collegium Gostomianum

Informator Archeologiczny : badania 6, 222-224

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Państwowe Muzeum Archeologiczne w
Warszawie. Pierwszy sezon badań. Cmen-
tarzysko z grobami w obstawach kamien-
nych / z XII-XIII w. /.

Cmentarzysko należy do siemiatyckiego zgrupowania podlaskich cmentarzysk wczesnośredniowiecznych w obudowach kamiennych.

Obiekt był usytuowany na kulminacji płaskiego wyniesienia, opadającego łagodnie ku wsi Rybałty, leżącej w odległości 250 m na północ w dolinie strugi. Cmentarzysko nosi nazwę " Żal". Obejmowało ono powierzchnię ca 6500 m², natomiast teren uznany jako zabytek obejmuje ca 3340 m². Jak wykazały badania, nawet w części wyłączonej, absolutna większość grobów została kompletnie zniszczona przez rabowanie kamieni bruku i późniejszą orkę.

Badaniami objęto powierzchnię ca 700 m². Zadokumentowano obszar o powierzchni 800 m² z naniesionymi kamienia obstaw grobów zniszczonych. Zbadano ogółem 24 lepiej lub gorzej zachowane groby i szereg obiektów doszczętnie zniszczonych. 5 obiektów przypadkowo zachowało się całkowicie, niestety i one również nie dostarczyły kompletniejszych danych. Wszystkie groby badanego cmentarzyska należały do obiektów prostokątnych płytkich jam zabrukowanych trzema warstwami drobnych kamieni.

W grobach nie zachowały się ślady kości, które uległy wymyciu i kompletnemu rozkładowi na skutek ułożenia szkieletów na warstwie nieprzepuszczalnej gliny. Na inwentarz pochówków złożony się nieliczne przedmioty: jak noże, esewate kabłączki akroniowe, sprzączki, krzesiwa i pojedyncze paciorki, jeden egzemplarz ze złotą blaszką. W obrębie grobów stwierdzono liczne ułamki naczyń. W kilku wypadkach w skład inwentarza groba weszły gwoździe żelazne świadczące, że przynajmniej część zmarłych była grzebana w trumnach. W jednym z grobów stwierdzono wtórny pochówek jamowy, ciałopalny o wyjątkowo niele zachowanych kościach. Obiekt datuje się od połowy XII-XIII w.

Prace na obiekcie, nie rokującym uzyskania pełniejszych danych, nie będą kontynuowane.

SANDOMIERZ
Collegium Gostomianum

Instytut Historii Kultury Materialnej
PAN
w Warszawie

Badania pod kierunkiem doc. dr Stanisława
Tabaczyńskiego prowadzili mgr Henryk Rysiewski

i mgr Andrzej Buko/ autorzy sprawozdania/
oraz dr Eleonora Tabaczyńska, mgr Teresa
Rysiewska oraz mgr Bożena Rostkowska.
Finansował WKZ w Kielcach. Czwarty sezon
badań. Wczesnośredniowieczny zespół miejski.

Celem wykopalisk była weryfikacja wyników badań przy odkrywaniu relikwów kościoła św. Piotra oraz określenie charakteru osady wczesnośredniowiecznej. Dodatkowo przebadano obszar na zachód od obecnego wykopu. Chodziło o sprawdzenie, czy nie zalegają tam jeszcze inne pozostałości starszej, romańskiej fazy kościoła.

Uzyskano dalsze dane dotyczące osady wczesnośredniowiecznej oraz cmentarzyska przykościelnego. Odkryto następane jamy, niektóre z nich osiagające około 2 m głębokości i około 1,5 m średnicy. Kilka z nich zidentyfikowano jako jamy o charakterze wędzarniczym. Niektóre dane świadczą o rozwijaniu się w obrębie osady produkcji hutniczej. Uzyskano również interesujące materiały, głównie z jam do osadnictwa neolitycznego - kultur ceramiki wstęgowej klutej oraz kultury lendzielskiej.

Wykopy sondażowe ujawniły dalsze części korpusu nawowego kościoła św. Piotra, a od strony południowej przylegające do muru nawy, resztki kamiennie-ceglaneanego pomieszczenia prostokątnego o wymiarach około 5 x 5 m.

Cenny danych dostarczyło cmentarzysko wczesnośredniowieczne. Osiągnięty, jak się wydaje północno-zachodni jego kraniec z grobami, w których wypełnisku nie wystąpił gruz budowlany, dowodzi, iż na tym miejscu nie występowała domniemana sakralna budowla romańska.

Wczesnośredniowieczna faza cmentarzyska reprezentowana była przez około 100 grobów usytuowanych na osi wschód-zachód /54%/ południowy-zachód - południowy-wschód /około 13%/, północny-zachód - południowy-wschód /około 33%/. Ostatni rodzaj usytuowania grobów charakterystyczny jest dla fazy łączącej się z kamienną budowlą. Dla tej fazy cmentarzyska osiągnięto jego kraniec północny i wschodni.

Wypełniska jam grobowych fazy średniowiecznej zawierają bardzo mało gruzu budowlanego, a szczególnie często ułamki dachówek.

Faza średniowieczna okalająca kamienną budowlę zajmuje obszar większy aniżeli faza wczesnośredniowieczna i ustępuje jedynie obszarom cmentarzyska nowożytnemu. W wypełnisku jam grobowych tej fazy występuje już bardzo dużo

gruzu budowlanego i bardzo często datowane jest ono monetami. Usytuowanie grobów staje się tutaj już dość dowolne, chociaż na ogół zgodne jest z osią kościoła.

Przyszły sezon wykopaliskowy, a zwłaszcza eksploracja niektórych świadków może, jak się wydaje, dostarczyć cennych danych, tak odnośnie cmentarzyska, jak i pozostałości architektonicznych.

SANDOMIERZ
Wzgórze-Zamkowe

Instytut Historii Kultury Materialnej
PAN
w Warszawie

Badania prowadzili doc. dr Stanisław Tabaczyński i mgr Andrzej Buko / autor sprawozdania / oraz mgr Joanna Głowacka-Tomicka, David Ellwood i mgr Ryszard Tomicki. Finansował WKZ w Kielcach. Trzeci sezon badań. Wnętrze grodu wczesnośredniowiecznego / XI/XII w. / oraz relikty późniejszej zabudowy ceglano-kamiennej.

Badania były kontynuacją prac rozpoczętych w r 1970, mających na celu wyjaśnienie funkcji i roli, jaką odgrywało Wzgórze Zamkowe w procesie formowania się ośrodka wczesnomiejskiego w Sandomierzu.

Eksplorowano warstwy wnętrza grodu. Wykopy, w liczbie 3, zlokalizowano w obrębie stanowiska Zamek I, w miejscach nie przebadanych przez J. Gąssowskiego.

Przeprowadzone w latach 1959-60 badania archeologiczne ujawniły na obszarze Wzgórza Zamkowego ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego z XI-XII w. oraz cmentarzysko, datowane przez J. Gąssowskiego na XII lub I połowę XIII w. Odkrycie w roku bieżącym murów kamiennych i ceglanych na dziedzińcu Zamkowym w obrębie działki 55 C, poszerza naszą znajomość topografii Wzgórza Zamkowego. Sytuacja stratygraficzna tych murów jest zakłócona przez liczne niwelacje, wkopy niszczące do calca pierwotny układ warstw. Jedyne niewielkie odcinki warstw, 6, 7, 8 i 8-a pozostały nie zniszczone.

Najbardziej interesującym obiektem w obrębie działki jest widoczny przy profilu wschodnim mur z kamienia łupanego łączonego zaprawą wapienną. Występująca w murze cegła gotycka na odcinku południowym sprawka wrażenie iż, mur był naprawiany. Z wymienionych wyżej warstw jedynie 8a / jama wczesnośrednio-